

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XLIX. De pio ac Dei amantissimo Constantini patre, & de Diocletiano ac Maximiano persecutoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

tos suos cum admirabili facundia exhortatus est, ut summum omnium Deum agnoscerent, ejusque Filium Christum sibi Servatorem adsciscerent. Porro has etiam literas manu ipsius scriptas, ex Latino sermone in Græcum transferre, & præsentì operi intexere necessarium duxi: ut ipsum quodammodo Imperatorem nobis audire videamur, cunctorum mortalium auribus in hæc verba inclamantem.

CAPUT XLVIII.

Constantini edictum ad Provinciales de falso cultu multorum Deorum. Exordium de virtute & vitio.

Victor Constantinus Maximus Augustus Provincialibus Orientis.

QUæcumque firmissimis naturæ legibus continentur, divinæ providentiæ atque intelligentiæ in cunctis rebus ordinandis sufficientem notitiam omnibus præbent. Nec ulla existit dubitatio iis quorum mentes recto scientiæ itinere ad eum scopum feruntur, quasi sanæ mentis, ipsiusque oculorum visus accurata comprehensio, veræ virtutis eodem vergente atque inclinante natura, ad notitiam Dei perducatur. Quocirca nemo unquam vir prudens animo conturbabitur, cum plerisque homines contraria inter se vitæ instituta sectari animadvertit. Nam virtutis gratia profusus inutilis lateret, nisi improbitas perverfam ac desperatam vivendi rationem ex adverso opponeret. Idcirco virtuti quidem corona proposita est: improbitati autem dijudicanda ac puniendæ præest Deus altissimus. Ego verò de ea spe atque expectatione quam gero rerum futurarum, quoad potero apertissimè vobis disserere conabor.

CAPUT XLIX.

De pio ac Dei amatissimo Constantini patre, & de Diocletiano & Maximiano persecutoribus.

AC superiores quidem Imperatores ob feritatem atque immanitatem morum, alienos semper atque extraneos habui. Solus pater meus lenitati ac mansuetudini studuit, cum admiranda religione Deum Patrem in omnibus suis actibus invocans. Reliqui verò haud quaquam sana mente præditi, immanitatem potius consecrati sunt quam clementiam: eamque mirum in modum

πρέπων, τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν γνωρίζον, αὐτὸν τε τὸν χειρὸν αὐτῶν διαρρήδην ἐπιγλαφυρῶν, καὶ ταύτην δὲ τὴν γραφὴν αὐτοῦ φωνῶσαν αὐτῶν, ἐν τῇς Ῥωμαίων Φωνῇ λαβεῖν ἀναγκαῖον τῷ παρόντι λόγῳ. ὡς καὶ δοκοῦν αὐτῶν βασιλέως ἐπαχέειν, ταῖς πρὸς τῶν ἀνθρώπων ἀκοαῖς τέτον ἐκδιδόντων τὸν τρόπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ'

Κωνσταντίνος πρὸς τοὺς ἱπαρχίας ἀπὸ τοῦ πολυλοκίου πατρὸς καὶ ἀρετῆς καὶ κακίας.

Νικητῆς Κωνσταντίνου Μεγίστου Σεβαστοῦ ἐπαρχεῶταις ἀνατολικοῖς.

ΠΑῖνα μὲν ὅσα τοῖς κυριωτάτοις τῆς φύσεως ἀρεταῖς καὶ νόμοις, τῆς καὶ τῆς διατάξεως πρὸς τοῖς ἀρεταῖς καὶ θεωρίας ἰκανῶς διδόντων τοῖς πᾶσι παρέχει. ὅθεν ἐστὶς ἀμφότερα οἷς καὶ εὐθεῖαν γνώσεως, ὅθεν ἡ διακρίσις ἐπὶ ἐκείνων ἀγγέλλει τὸν σκοπὸν, ὡς ἡ τῆς λογισμῶν καὶ τῆς ὁφείας αὐτῆς ἡ ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας, μιᾶς ῥοπῆς τῆς ἀληθείας δόξης ἐστὶ τῆς γνώσεως ἀναφέρει τὴν Θεῶν. διότι πᾶς σωφρονιστὴς ἀνὴρ εἰς ἀνὰ πόλε ταχθεὶς, τὰς πόλεις καὶ ἐναντίας προαιρέσεις φερόμενας αὐτοῦ ὡς ἀνὰ τῆς δόξης ἐλάνθανε χάρις, ἢ καὶ ταυλικρὺ τὸν τῆς διεσπασμένης δόξης ἐστὶς ἡ κακία πρὸς ἐξελίξῃ. διὸ τῆς μὲν δόξης ἐστὶς φανερὸν πρὸς κρίσιν. τῆς δὲ κρίσεως αὐτοῦ ὡς Θεός. ἐγὼ δ' ὡς ἐνὶ μάστιγι φανερῶς, ἀπὸ τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἐλπίδων πρὸς ὑμῖν ὁμολογήσαι περὶ αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ'

Περὶ τῆς φιλοβίου πατρὸς Κωνσταντίνου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Μαξιμιανῆος τῶν διωκτῶν.

ΕΣχὸν ἐγὼ γὰρ τὰς πρὸς τέττε ἡγεμονίας αὐτοκράτορας, διὰ τοῦ τῶν προπονητῶν ἀποκλήρης, μόνος δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς, ὑπερόπτης ἔργα μέγιστα ἐποίησεν. καὶ ταῦτα τῆς εὐλαθείας ἐν πάσαις ταῖς ἐμῶν πράξεσι τὸν πατέρα Θεὸν ἀπικαλεσάμενος. ὅσοι δὲ λοιποὶ ἐχ' ὑμῶν οἱ πρὸς τῆς φρενίας, ἀγριότητος καὶ μάλλον ἢ πρὸς τῆς ἐπεμελεντο. καὶ ταύτῃ ἐπεσφον ἀφ' ὧν

ἄλλων ἰδίων καιρῶν τὸν ἀληθὴ λόγον διατρέ-
φοντες τῆς ὁποῦσας αὐτοῖς ἡ δεινότης εἰς το-
σοῦτον ἐξήπτετο, ὥς πάντων ὁμῶν θείων τε
καὶ ἀνθρώπων παλάμων ἐκλυδομένων,
ἐμφυλίας ὡς ἐκείνων πολέμους ἀναρρί-
πτειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ν΄.

Ὅτι διὰ πᾶν τὸ ἄπολλον ματαιῶν, ὡς μὴ δυναμένη μαν-
τιὰς διὰ τῆς δικαιοσύνης, ὁ δὲ ὡς ἀνέκρινε.

Τὸν Ἀπόλλων τὸ τιμωρὰ ἐφασαν ἐξ
ἀνθρώπων καὶ σκοτίαι μυχθεῖν, ὅτι δὲ ἀν-
θρώπων χρεῖται, ὡς ἀρα οἱ ἄπληγος γῆς δικαιο-
σύνην εἰς τὸν αἰθέρα ἀνέβηκεν αὐτὸν καὶ διὰ τὸ
ἔκδοσιν τῶν τετιμένων τὰς μαντείας ποιῶ-
ντα τὸ αὐτὸ καὶ κληθεὶς τὰς πλοκάμους ἀνεί-
ναι πέποιθε. τῆς μαντείας τὴν ἐλαυνόμεν-
τὸν ἀνθρώπων κακὸν ἀπαδύρετο. ἀλλ' ἰδω-
μεν ταῦτα εἰς ὅποιον τέλος ἐξώκειλε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΑ΄.

Ὅτι τῆς αὐτῆς Κωνσταντίνου τῆς δικαιοσύνης ἡγεμονίας ἡ
ἐκείνου τὰ πρὸς διωκτὰς ἡγεμονίας.

Σὲ νῦν τὸν ὕψιστον Θεὸν καλῶ, ἡγεμονίᾳ
τότε κομιδῇ παῖς ὡς ἀρχὸν, πῶς ὁ κατ'
ἐκείνου καιρὸς ὡς τοῖς Ῥωμαίων ἀυτοκράτο-
ρσιν ἔχων τὰ πρωτεία, δειλίας ἀληθῶς δει-
λαί, πλάνη τὴν ψυχὴν ἡπάλημεν. ὡς
τῶν δορυφορέων αὐτὸν, τίνες ἂν εἴεν οἱ πρὸς
τῇ γῇ δικαιοὶ πολυπραγμονῶν ἐπισημάνοι
καὶ τῶν αὐτῶν ἀντὶ τὸν διηπόλων ἀποκρίσεις,
χρησμοὶ δὲ ἡγεμονίας. ὁ δὲ τὴν ἀπόκρισιν
ὡς ἐπεβροχίσας μέλι, τὰ κατὰ τῶν ἀδίκη-
μάτων εὐρεθέντα ξίφη, καὶ τῆς ἀνεπιλήπ-
τοισι τῇ ἐξέτασιν. ἀντίκα δὲ ὡς διατάγ-
ματα λῦθων μαιφόνους ὡς εἰπὼν ἀκωκαῖς
συνεταγῆ. τοῖς τε δικασταῖς, τὴν κατὰ φύσιν
ἀλγίστην εἰς εὐρεσιν κολαστηρίων δεινότερων
ἐκείνων παρεκελεύετο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΒ΄.

Ὅσα εἰς βασάνων καὶ τιμωριῶν κατὰ χριστιανῶν
ἰστορήθη.

Ἦν τότε ἡν ἰδεῖν μετ' ὅσας ἐξουσίας ἡ σεμ-
νότης ἐκείνη τῆς θεοσεβείας, τῇ τῆς ὁμο-
τητος συνεχείᾳ, καὶ τὰς τυχεύσας ἐφ' ἐκάστης
ἡμέρας ὑπερεῖς ὑφίστατο σωφροσύνη δὲ τῶν

CAPUT L.

Quod ex Apollinis Oraculo qui ob justos homines
responsa amplius edere non poterat,
mota sit persecutio.

Quippe Apollinem tunc temporis
ex antro & tenebroso quodam
specu, non ex hominis ore oraculum
edidisse ferebatur; quo justos viros in
terris degentes ob stare sibi aiebat quo
minus vera prædiceret; atque idcirco
falsa ex tripode oracula reddi. Hanc ob
causam ille comam incultam demisit: &
expulsa divinandi arte, tantum inter
homines malum lamentabatur. Sed vi-
deamus quem ista exitum habuerint.

CAPUT LI.

Quomodo Constantinus adhuc adolescens justos
esse Christianos audivit.

TE nunc testem appello Deus atif-
simus. Seis qualiter ego tunc tem-
poris admodum adolescens, illum qui
inter Imperatores Romanos potiore
locum tunc obtinebat, miserum profe-
cto miserum, falso mentis errore dece-
ptum; ex Protectoribus suis curiosè sci-
scitantem audierim, quinam illi essent
justi in terris degentes: & quendam ex
sacrificulis qui circa illum erant, respon-
disse; eos esse Christianos. Ille respon-
so hominis quasi melle quodam avidè
absorpto, gladios ad puniendæ crimina
paratos, adversus sanctitatem omni re-
prehensione vacuam distrinxit. Statim
igitur sanguinolenta edicta cruentis ut
ita dixerim mucronibus scripsit: & ju-
dicibus præcepit, ut ingenii solertiam
sibi à natura insitam, ad acerbiora sup-
plicia excogitanda intenderent.

CAPUT LII.

Quot tormentorum & suppliciorum genera ad-
versus Christianos excogitata sint.

Leuit tunc, licuit, inquam, videre,
quanta cum libertate venerabiles
Dei cultores ob continuam crudelita-
tem gravissimas quotidie contumelias
tolerarent. Quippe modestiam, quam

Nnn ij